28. 12. 2016

ID: 104540

Subsidiarita trestní represe

Princip subsidiarity trestní represe (trestní postih jako prostředek ultima ratio) ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku nelze chápat tak, že trestní odpovědnost je vyloučena, když poškozený nebo jiná oprávněná osoba, na jejíž úkor byl trestný čin spáchán, se domáhal nebo domáhala nápravy protiprávního stavu prostředky civilního práva, tzn., že paralelně aplikovala jiný druh odpovědnosti za protiprávní jednání, např. odpovědnost občanskoprávní. Proto není vyloučeno souběžné uplatnění trestní odpovědnosti spolu s jiným druhem odpovědnosti, jestliže pachatel vědomě zneužívá prostředky civilního práva k tomu, aby se na úkor oprávněné osoby obohatil nebo si zajistil jiné výhody, a to způsobením škody či jiné újmy, jíž nehodlá ani za využití prostředků cévního práva dobrovolně plnit. Trestní odpovědnost by byla vyloučena pouze v situacích, kdy uplatněním jiného druhu odpovědnosti lze dosáhnout splnění všech funkcí vyvození odpovědnosti, tj. splnění cíle reparačního a preventivního, a přitom funkce represivní není v daném případě nezbytná.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 8 Tdo 803/2016, ze dne 10.8.2016)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání obviněného M. S. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 8. 9. 2015, sp. zn. 2 To 10/2015, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 32 T 2/2006, tak, že podle § 265i odst. 1 písm. e) trestního řádu se dovolání obviněného M. S. odmítá.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 11. 2014, sp. zn. 32 T 2/2006, byl obviněný M. S. uznán vinným zvlášť závažným zločinem zpronevěry podle § 206 odst. 1, 5 písm. a) tr. zákoníku, kterého se dopustil skutkem popsaným tak, že
jako jeden ze čtyř jednatelů a společníků obchodní společnosti Autotransport S. & syn, s. r. o., se sídlem D. L., S. c., okres K. (dále „společnost Autotransport“) s oprávněním jednat za tuto obchodní společnost samostatně, s výjimkou věcí týkajících se převodů nemovitostí a investic do nemovitého majetku,

nejméně v době od 25. 1. 2005 do 29. 6. 2007, u vozidla zn. Axor 1840 LS do dne 23. 7. 2007, v sídle výše uvedené obchodní společnosti v D. L. a na pracovišti této obchodní společnosti v objektu areálu elektrárny v obci D., okres K., i jinde, v úmyslu přisvojit si osm motorových vozidel a návěsů, a to tři cisternové návěsy zn. Spitzer SF 2737/2P, tři tahače návěsů zn. Axor 1840 LS, dva sklápěcí nákladní automobily zn. Mercedes-Benz, typ Actros 4140 K, a typ Actros 4141 K, které v době po skončení nájemní smlouvy se společností Mercedes-Benz CharterWay Bohemia, s. r. o., Praha (dále jen „společnost Mercedes-Benz“), ke dni 29. 9. 2004 užíval s vědomím vlastníka těchto vozidel a návěsů – obchodní společnosti DaimlerChrysler Services Bohemia, s. r. o., Praha (dále „společnost DaimlerChrysler“)
nejdříve v měsících listopadu až prosinci 2004 v blíže nezjištěných dnech po obdržení faktur č. XXXXX až č. XXXXX vydaných obchodní společností DaimlerChrysler dne 1. 11. 2004 na prodej shora specifikovaných vozidel, po převzetí technických průkazů od motorových vozidel a návěsů dne 22. 12. 2004 a po spolupodepsání Dohod o předčasném zániku smluv o operativním leasingu motorových vozidel a návěsů ke dni 1. 11. 2004 téhož dne, nechal zapsat ve dnech 27. 12. 2004 a 28. 12. 2004 v

evidenci motorových vozidel Městského úřadu Orlová jako držitele těchto motorových vozidel a návěsů společnost Autotransport, neprovedl dojednanou současnou zpětnou změnu tohoto zápisu na vlastníka – společnost DaimlerChrysler, technické průkazy si ponechal a této obchodní společnosti je nevrátil,
v měsíci lednu 2005 nechal formou dobropisů s datem 12. 1. 2005 stornovat faktury vydané společností Autotransport v prosinci 2004 ke dni 1. 11. 2004 za účelem provedení dohodnutého zpětného převodu předmětných motorových vozidel a návěsů na společnost DaimlerChrysler, nové nájemní smlouvy nepodepsal, úhradu za užívaná motorová vozidla a návěsy ani zčásti neprovedl, nechal je zařadit do majetku své společnosti ke dni 1. 11. 2004, po výzvě k vrácení těchto vozidel ze dne 21. 1. 2005, která mu byla doručena 25. 1. 2005, shora specifikovaná motorová vozidla a návěsy nevrátil, tyto užíval, jako by společnost Autotransport byla jejich vlastníkem, přičemž na opakované výzvy faktického vlastníka ke vrácení vozidel nereagoval až do 29. 6. 2007 a 23. 7. 2007, kdy mu byla předmětná vozidla odebrána formou exekuce,

ačkoliv si byl vědom, že podle Dohod o předčasném zániku smluv o operativním leasingu uzavřených ke dni 1. 11. 2004 mezi společnostmi DaimlerChrysler a Mercedes-Benz, které spolupodepsal jako oprávněný zástupce společnosti Autotransport, mohl jako leasingový nájemce nabýt vlastnické právo k předmětům leasingu teprve úplným zaplacením kupní ceny, k čemuž nedošlo,

čímž svým jednáním způsobil společnosti DaimlerChrysler škodu ve výši 18.705.500 Kč.

2. Za tento zločin byl obviněný odsouzen podle § 206 odst. 5 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání pěti let a šesti měsíců nepodmíněně, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku mu byl uložen trest zákazu činnosti, spočívající v zákazu výkonu funkcí ve statutárních orgánech obchodních společností a družstev, včetně výkonu těchto pravomocí na základě plné moci, na dobu pěti let. Rozhodnuto bylo rovněž o náhradě škody.

3. Vrchní soud v Olomouci jako soud odvolací usnesením ze dne 8. 9. 2015, sp. zn. 2 To 10/2015, odvolání obviněného podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

II. Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím obhájce dovolání jednak podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř., protože byla v odvolacím řízení porušena ustanovení o jeho přítomnosti u veřejného zasedání, a jednak podle písm. g) téhož ustanovení, neboť napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku vzhledem k tomu, že existuje extrémní rozpor mezi skutkovými zjištěními a provedenými důkazy.

5. Naplnění důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. obviněný spatřoval v tom, že Vrchní soud v Olomouci veřejné zasedání dne 8. 9. 2015 konal v nepřítomnosti obviněného, jenž se k němu nedostavil pro nepříznivý zdravotní stav, a to náhlou indispozici, jež nastala v den předcházející tomuto veřejnému zasedání v důsledku očkování, které podstoupil dne 31. 8. 2015. Prostřednictvím obhájců v předvečer konaného veřejného zasedání požadoval odročení veřejného zasedání, což odvolací soud neakceptoval, přestože poukazoval na to, že se jej chce zúčastnit, přednést svou obhajobu a navrhovat důkazy. Obviněný odvolacímu soudu vytkl, že i když veřejné zasedání přerušil, aby ověřil zdravotní stav obviněného, a poskytl obhajobě možnost doložit důvody, pro něž je obviněný indisponován, vyžadoval nejen potvrzení o pracovní neschopnosti, ale i prohlášení lékaře, že obviněný není schopen účasti na veřejném zasedání. Proto obviněný absolvoval za tím účelem návštěvu u lékaře, kam ho přivezla jeho družka, musel vyčkat frontu v čekárně nemocných pacientů, aby mu lékařka toto své prohlášení nevydala, protože k tomu není povinna. Podle obviněného

odvolací soud pochybil i v tom, že pokud lékařka vyjádřila ochotu telefonicky soudu sdělit podrobnější informace k aktuálnímu zdravotnímu stavu obviněného a jeho schopnosti se osobně veřejného zasedání účastnit, soud na to rezignoval a rozhodl o konání veřejného zasedání v jeho nepřítomnosti.

6. Podle obviněného nemůže obstát argumentace odvolacího soudu (strana 6 a 7 přezkoumávaného rozhodnutí), kde vysvětlil, že u lékaře MUDr. J. V., Ph.D. ověřil, že se nemůže jednat o reakci na očkování, která se projeví do 36 hodin, protože obviněný se domníval, že o uvedenou reakci jde, neboť byl akutně zdravotně indisponován. Tím, že odvolací soud obviněnému v jeho požadavku na odročení veřejného zasedání nevyhověl, porušil zásadu kontradiktornosti [srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 269/05 (N 129/37 SbNU 629), ze dne 23. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 573/02 (N 41/32 SbNU 397), ze dne 22. 3. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 45/04 (N 60/36 SbNU 647), uveřejněné pod č. 239/2005 Sb., a ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. II. ÚS 648/05 (N 37/40 SbNU 311)], protože obhajoba navrhla provést důkazy, které byly zamítnuty.

7. Nesprávné posouzení skutku na podkladě dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněný shledával v tom, že jej soudy uznaly vinným v rozporu se zásadou subsidiarity trestní represe, při existenci opomenutých důkazů a extrémního nesouladu mezi obsahem provedených důkazů a jejich vyhodnocením.

8. Obviněný se ve vztahu k nepoužití zásady subsidiarity trestní represe neztotožnil se závěry, které k této otázce na straně 12 přezkoumávaného rozhodnutí učinil odvolací soud, protože se ve smyslu obecných zásad, které obviněný zmínil, jednalo o typický příklad dostatečnosti uplatnění odpovědnosti podle obchodních právních norem, a naopak nepřípustnosti trestní represe. Poukázal na nepřehlednost obchodněprávních vztahů mezi společnostmi DaimlerChrysler a Mercedes-Benz CharterWay, kdy bylo dosaženo vydání předmětných motorových vozidel nástroji civilní právní úpravy, a to i přes značnou nejednotnost jejich vyjednávacích právních kroků a značnou kontraktační neobratnost, když i z obhajoby obviněného je patrno, že z jeho strany bylo jednáno v rámci realizace obchodních vztahů.

9. Za opomenuté důkazy obviněný považoval neprovedení výslechu jím navrhovaného svědka Z. S., který se na posuzovaném jednání aktivně podílel, a svědkyně L. M. Označil za ně i to, že soudy nehodnotily obsah výpovědí svědků Ing. B. V. a A. H., kteří se za společnost Autotransport osobně účastnili předmětných jednání. Soud tyto důkazy buď vůbec neprovedl, byť byly pro posouzení věci zásadní, anebo je zcela ignoroval a neodůvodnil, proč určité skupině důkazů uvěřil (svědci vystupující za společnost Mercedes-Benz), a jiné nikoli (svědci vypovídající ve prospěch společnosti Autotransport).

10. Na takto vyjádřené námitky navazují i výhrady o extrémním rozporu, jejž obviněný shledával v tom, že se soudy nevypořádaly s jeho obhajobou a nerespektovaly tak, že šlo o situaci, kdy proti sobě stojí dvě skupiny důkazů. Soud nesplnil povinnost tyto hodnotit a v odůvodnění svého rozhodnutí přesvědčivě uvést, jak je hodnotil a k jakým skutkovým závěrům dospěl, a že musí být v odůvodnění uvedeno, proč některým důkazům neuvěřil, a tudíž na nich své skutkové závěry nezaložil. Konkrétně obviněný poukázal na hodnocení faxu ze dne 22. 12. 2014, který byl odeslán z pošty, a jenž byl podle výpovědi Ing. M. Č. podmínkou vydání velkých technických průkazů k vozidlům. Pokud by soud náležitě hodnotil všechny důkazy, musel by dospět k závěru o skutkovém ději presentovaném obviněným, neboť nebyl prokázán skutkový děj popsaný v přezkoumávaných rozhodnutích. Obviněný se neztotožnil ani se závěrem soudů, že šlo ze strany vlastníka o „daňovou optimalizaci“ a restrukturalizaci dluhu tím, že vozidla budou prodána společností DaimlerChrysler společnosti Autotransport a obratem odprodána zpět za současného uzavření nové leasingové smlouvy, operativního leasingu či nájmu, protože jak on sám, tak i svědkové A. H. a Ing. B. V. tvrdili, že bylo

dohodnuto, že předmětná vozidla budou společnosti Autotransport odprodána formou splátkového prodeje, a zdůraznil i to, že nadále probíhala obchodní jednání mezi stranami a věc byla řešena řadou civilněprávních prostředků (návrh na předběžné opatření, návrh na složení věcí do úschovy, žaloba na vydání, exekuce, apod.).

11. Obviněný v tomto dovolání učinil rovněž podnět na odklad výkonu rozhodnutí, případně přerušení jeho výkonu podle § 265o odst. 1 tr. ř., a to s ohledem na nedostatky, které v dovolání rozvedl s tím, že existují opodstatněné pochybnosti o vhodnosti výkonu rozhodnutí, neboť lze důvodně předpokládat úspěšnost dovolání zejména s ohledem na obsah dovolací argumentace ve spojení s vadami postupů i vlastního přezkoumávaného rozhodnutí odvolacího soudu.

12. V závěru dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené usnesení Vrchního soudu v Olomouci a tomuto soudu věc přikázal k novému projednání se závazným právním názorem na právní posouzení skutku, když obviněný stávající právní kvalifikaci v dovolání zpochybnil.

13. K podanému dovolání se v souladu s § 265h odst. 2 tr. ř. vyjádřila státní zástupkyně působící u Nejvyššího státního zastupitelství, která uvedla, že dovolatel jakožto osoba, jejíž účast u veřejného zasedání odvolacího soudu nebyla nutná, byl ve smyslu § 233 odst. 1 věta druhá tr. ř. o konání veřejného zasedání odvolacího soudu, resp. o jeho pokračování, nařízeném na jednací den 8. 9. 2015, ve lhůtě uvedené v § 233 odst. 2 tr. ř. (konkrétně již dne 13. 8. 2015) toliko vyrozuměn s oprávněním se jej účastnit. Jestliže příprava konání veřejného zasedání proběhla prostřednictvím vzoru č. 7a Sdělení Ministerstva spravedlnosti ze dne 20. 4. 2004, č. 20/2004-org. o vydání vzorů doporučených k použití v trestním a občanském soudním řízení, pak takovým způsobem dal předseda senátu odvolacího soudu jednoznačně najevo, že účast obviněného u veřejného zasedání není nezbytná. Věc bylo možno i s přihlédnutím k jejímu charakteru spolehlivě rozhodnout a účelu předmětného trestního řízení dosáhnout i bez jeho přítomnosti, a to v kontextu s doposud opatřeným a z hlediska jeho trestní odpovědnosti plně postačujícím rozsahem provedeného dokazování. Pokud odvolací soud žádosti obviněného tlumočené obhájci u odročeného veřejného zasedání nevyhověl, když si před tím zdravotní stav obviněného zjišťoval, postupoval v souladu se zákonem. Státní zástupkyně shrnula, že potvrzení o dočasné pracovní neschopnosti se vystavuje především pro účely sociálního zabezpečení a pro pracovněprávní účely (srov. § 4 odst. 3 vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky č. 31/1993 Sb., o posuzování dočasné pracovní neschopnosti pro účely sociálního zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 2008) a samo o sobě nikterak neprokazuje, že obviněný není schopen se hlavního líčení účastnit (viz přiměřeně srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 6. 2003, sp. zn. 5 Tdo 442/2003, ze dne 3. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 99/2010). Aby bylo možné jeho omluvu považovat za řádnou, musela by obsahovat dostatečný podklad pro závěr, že mu zdravotní důvody skutečně znemožňují účast na nařízeném úkonu.

14. Státní zástupkyně po rekapitulaci důsledného postupu předsedy senátu v den konání veřejného zasedání, vedeného snahou objasnit důvody nepřítomnosti obviněného, tento označila za iniciativu vykonanou nad rámec jeho povinností, jež za daného stavu věci spočívaly toliko v posouzení, zda na straně obviněného existují jím doložené akceptovatelné důvody, které mu objektivně brání účastnit se veřejného zasedání. Taková objektivní překážka účasti obviněného u veřejného zasedání však nebyla doložena, když jeho aktivitu v uvedeném směru nahradil předseda senátu, a to v zájmu vyloučení jakýchkoliv pochybností, které by mohly nasvědčovat tomu, že obviněný byl ve stavu, kdy se nemohl veřejného zasedání zúčastnit. Takové pochybnosti se neprokázaly a postup odvolacího soudu nevypovídá o tom, že by dovolateli bylo znemožněno se účasti na veřejném zasedání zúčastnit. Poukázala i na to, že dříve nařízeného veřejného zasedání dne 5. 5. 2015 se obviněný s výslovným souhlasem s konáním v jeho nepřítomnosti neúčastnil, a tudíž odmítla výhrady obviněného o porušení zásady kontradiktornosti řízení.

15. K námitkám podřazeným obviněným pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. státní zástupkyně napadená rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci a Krajského soudu v Ostravě shledala zcela správnými a bez vad, jež obviněný namítal. Podle ní soudy dostatečným způsobem vyložily i nadbytečnost výslechu otce obviněného Z. S. (který nebyl proveden před soudem prvního stupně z důvodu svědkova vážného onemocnění) ani výslech svědkyně L. M. (která za podmínek § 100 odst. 1 tr. ř. odmítla při hlavním líčení vypovídat a jejíž výpověď z přípravného řízení byla za podmínek § 211 odst. 4 tr. ř. čtena) s tím, že nemohly představovat namítaný důkazní přínos k objasnění rozhodného skutkového děje.

16. Skutkové okolnosti považovala státní zástupkyně za objasněné a řádně v souladu se zákonem zjištěné. Nenastal tedy případ, že by se soudy nižších stupňů vůbec nezabývaly navrhovanými důkazy a že by se taková vada jejich postupu posléze odrazila ve správnosti skutkových zjištění a v důsledku toho i ve správnosti hmotně právního posouzení přisouzeného skutku. Státní zástupkyně z obsahu spisu zdůraznila, že slyšenými svědky (L. M., Ing. B. Ř. a Ing. M. P.) bylo zcela vyvráceno tvrzení dovolatele, že bylo dohodnuto odkoupení vozidel s nabídkou splátkového či úvěrového způsobu úhrady jejich kupní ceny. Pokud byly technické průkazy k vozidlům v této souvislosti vydány zástupcům společnosti Autotransport, pak se tak stalo na přechodnou dobu a pouze za účelem přepisu vlastníka v souladu s výše uvedenou obchodní transakcí (tzv. přefinancování smluv), umožňující uzavření nových leasingových smluv. K vrácení velkých technických průkazů obviněným však již nedošlo a způsob, jakým dovolatel dále postupoval v rámci účetní evidence obchodní společnosti Autotransport, vypovídal o tom, že nerespektoval dohodnuté řešení právního vztahu k vozidlům a s ním spojené podmínky jeho financování. Uvedenou dovolací argumentaci státní zástupkyně považovala za zpochybňování zjištěného skutkového stavu, a proto se míjela s naplněním deklarovaného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

17. Za jedinou tvrzenou nesprávnost právní povahy, státní zástupkyně označila výhradu směřující proti neaplikaci zásady subsidiarity trestní represe. K tomu poukázala na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2011, sp. zn. 6 Tdo 1508/2010, a ze dne 8. 9. 2010, sp. zn. 8 Tdo 1035/2010, z nichž dovodila, že v daném případě nejsou dány podmínky pro aplikaci zásady subsidiarity trestní represe, a že v té souvislosti s ohledem na zjištěné skutkové okolnosti i právní povahu trestného jednání obviněného rozhodně nemůže posloužit argument, že ochrana majetku poškozené obchodní společnosti byla v daném případě zajištěna uplatněním odpovědnosti podle jiného právního předpisu, neboť šlo jen o snahu poškozené společnosti domoci se zákonnými prostředky náhrady škody.

18. Vzhledem ke všem shora uvedeným skutečnostem státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného M. S. odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné.

19. Vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství bylo dne 8. 6. 2016 zasláno Nejvyšším soudem obhájci obviněného, jenž na ni do konání neveřejného zasedání nereagoval.

III. K formálním náležitostem dovolání

20. Nejvyšší soud jako soud dovolací poté, co shledal, že dovolání obviněného je přípustné § 265a odst. 2 písm. h) tr. ř., bylo podáno osobou oprávněnou § 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), a splňuje i obligatorní náležitosti obsahu dovolání uvedené v § 265f odst. 1 tr. ř., zkoumal, zda bylo uplatněno v souladu se zvolenými dovolacími důvody, neboť napadená rozhodnutí a řízení jim předcházející lze podrobit věcnému přezkoumání jen na podkladě dovolání relevantně opřeného o některý z důvodů vymezených v § 265b tr. ř.

21. Vzhledem k tomu, že obviněný dovolání opřel o důvody podle § 265b odst. 1 písm. d) a g) tr. ř.,

Nejvyšší soud posuzoval, zda v dovolání uvedl argumenty, které s jejich zákonným vymezením korespondují.

22. K obviněným označenému důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř., pro který je možné dovolání podat, byla-li porušena ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání, Nejvyšší soud shledal, že obviněný jím stanovené zákonné podmínky dodržel, protože v souladu s ním odvolacímu soudu vytýkal, že ve veřejném zasedání dne 8. 9. 2015 rozhodoval v jeho nepřítomnosti, ač se obviněný řádně omluvil, ale soud tuto jeho omluvu dostatečně a úplně neprověřil a nesprávně proto rozhodl, že veřejné zasedání bude konáno bez jeho osobní účasti.

23. Obviněný se tak prostřednictvím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. domáhal realizace svého práva osobně se zúčastnit řízení před soudem, vycházejícího z ústavního práva zakotveného v ustanovení čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), podle kterého má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti, a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Právo obviněného osobně se zúčastnit řízení před soudem a právo být slyšen, je tak třeba považovat za základní prvek práva na spravedlivý proces. Přitom slyšením nelze rozumět toliko výslech obviněného provedený k důkazu, ale musí mu být dána příležitost jednak účinně uplatňovat námitky a argumenty, které jsou způsobilé ovlivnit rozhodování soudu v otázkách viny i trestu a s nimiž se soud musí v rozhodnutí náležitě vypořádat, jednak se vyjadřovat a vyvracet návrhy a důkazy přednesené státním zástupcem. K uplatnění základního práva účastnit se řízení před soudem a být slyšen, vyplývajícího z ustanovení čl. 38 odst. 2 Listiny, mají pak soudy povinnost obviněnému vytvořit prostor, a to zejména za situace, kdy on sám na účasti u veřejného zasedání trvá, nebo za situace, kdy řádně a včas soudu oznámí, že se nemůže veřejného zasedání z objektivních důvodů zúčastnit, a případně vyjádří zájem na tom, aby se jej mohl zúčastnit v budoucnu (např. tím, že sám či prostřednictvím svého právního zástupce požádá o jeho odročení). Jen takto provedené řízení lze mít za souladné s nároky vyplývajícími z podstaty fair procesu, jehož podstatou a neodmyslitelnou a neoddělitelnou součástí je slyšení obou stran.

24. Námitky obviněného s označeným dovolacím důvodem korespondují, protože jimi obviněný fakticky namítal v širších souvislostech nedostatky v postupu odvolacího soudu podle § 263 odst. 4 tr. ř., neboť se domníval, že odvolací soud porušil zákonná ustanovení o jeho přítomnosti u veřejného zasedání. Nejvyšší soud proto shledal, že obviněným vytýkané vady s podstatou tohoto důvodu korespondují, a proto, jak bude uvedeno dále, posuzoval, zda jsou jeho výhrady důvodné.

25. Dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., o který obviněný dovolání též opřel, je možné podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Ve vztahu ke zjištěnému skutku je možné dovoláním vytýkat výlučně vady právní, tedy to, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoli o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze proto zásadně přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedeného dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci procesních, a nikoliv hmotněprávních ustanovení.

26. Podkladem pro posouzení správnosti právních otázek Nejvyšším soudem na podkladě citovaného dovolacího důvodu je tedy zásadně skutkový stav zjištěný soudy prvního, příp. druhého stupně a Nejvyšší soud tato skutková zjištění nemůže změnit, a to jak na základě případného doplnění dokazování, tak ani v závislosti na jiném hodnocení v předcházejícím řízení provedených důkazů [srov. nález Ústavního soudu ze dne 8. 7. 2003, sp. zn. IV. ÚS 564/02 (N 108/30 SbNU 489), či usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 10. 2003, sp. zn. III. ÚS 282/03 (U 23/31 SbNU 343), aj.].

Současně je však Nejvyšší soud i přes tyto zásady v případě, že dovolatel namítá porušení práva na spravedlivý proces v oblasti dokazování [dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.], popřípadě jiný z dovolacích důvodů stanovených v § 265b odst. 1 tr. ř., na základě článku 4, 90 a 95 Ústavy České republiky povinen řádně zvážit a rozhodnout, zda dovolatelem uváděný důvod je či není dovolacím důvodem [srov. stanovisko Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14 (ST 38/72 SbNU 599), uveřejněné pod č. 40/2014 Sb.].

27. Vzhledem k tomu, že obviněný v dovolání s odkazem na důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. namítal vady v procesním postupu soudů a tyto výhrady založil na jím shledávaných nedostatcích majících základ v oblasti zásad spravedlivého procesu, z nichž výslovně zmínil opomenuté důkazy a extrémní nesoulad, Nejvyšší soud i přesto, že tyto nikoliv právní vady, ale nedostatky ve skutkových zjištěních nelze v rámci dovolání vytýkat prostřednictvím žádného důvodu podle § 265b tr. ř. [srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2002, sp. zn. 3 Tdo 68/2002 (uveřejněné pod č. 16/2002 – T 369 v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu)], posuzoval, zda k porušení obviněným namítaných pravidel v tomto konkrétním případě došlo.

28. Pokud obviněný vytýkal na základě důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. vadnost právního posouzení jemu za vinu kladeného zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 5 písm. a) tr. zákoníku pro nedostatečné zhodnocení podmínek subsidiarity trestní represe vymezené v § 12 odst. 2 tr. zákoníku, jde o právní pojem, který dopadá na hmotněprávní otázky dotýkající se správnosti použité právní kvalifikace, čímž označený dovolací důvod naplnil, a proto i z jeho podnětu Nejvyšší soud posuzoval, zda je tato výhrada důvodná.

IV. K důvodnosti dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř.

29. K námitce obviněného, že odvolací soud nerespektoval jeho právo na přítomnost při veřejném zasedání konaném odvolacím soudem dne 8. 9. 2015, je třeba poukázat na to, že odvolací soud na straně 5 až 7 odůvodnění svého rozhodnutí velmi podrobně vysvětlil, z jakých důvodů tak učinil. Jen ve stručnosti lze poukázat na to, že odvolací soud zdůraznil, že poté, co mu věc byla soudem prvního stupně předložena (a to nikoliv poprvé, protože se tak stalo již k předchozímu odvolání proti již dříve vyhlášeným rozsudkům dvakrát), dne 22. 1. 2015 nařídil veřejné zasedání nejprve na 5. 5. 2015, které odročil, ač obviněný dal souhlas ke konání uvedeného zasedání v jeho nepřítomnosti a předložil věc Nejvyššímu soudu k rozhodnutí o námitce obviněného, k čemuž došlo, když Nejvyšší soud vydal usnesení ze dne 22. 7. 2015, sp. zn. 11 Tcu 25/2015, že obviněný podle § 10 odst. 2 tr. ř. není vyňat z pravomoci orgánů činných v trestním řízení. Poté obviněného i jeho obhájce soud druhého stupně vyrozuměl o veřejném zasedání nařízeném na 8. 9. 2015, jež obdrželi dne 11. 8. nebo 13. 8. 2015, tedy s dostatečným časovým odstupem. O tom, že se obviněný nedostaví, se soud dověděl až dne 8. 9. 2015 s důvody, které mu sdělili obhájci obviněného. Odvolací soud vysvětlil obsáhle důvody a postup, který považoval za nutný k tomu, aby objasnil příčinu náhle zdravotní indispozice obviněného a reagoval na jím uváděné skutečnosti i zjištění, která aktuálně u lékařů ihned ověřoval. Za tím účelem přerušil dvakrát veřejné zasedání, když umožnil obviněnému, aby byl v doprovodu své družky dopraven k lékařce, což vedlo k faxem zajištěné zprávě o pracovní neschopnosti obviněného, na jejímž základě soud ověřoval tvrzení obviněného o důvodech indispozice u dalšího lékaře. Odvolací soud vysvětlil svůj závěr o tom, že podle § 263 odst. 4 tr. ř. a contrario bude veřejné zasedání konáno v nepřítomnosti obviněného, neboť si obviněného omluvu vyhodnotil za nedostatečnou a jím předkládané zprávy za neosvědčující neschopnost účastnit se veřejného zasedání o odvolání, zejména proto, že obviněný lékařské ošetření nevyhledal z vlastní iniciativy, ale stalo se tak až na žádost soudu pouze za účelem vystavení potvrzení.

30. Nejvyšší soud k námitkám obviněného a podrobnému odůvodnění uvedeného postupu odvolacím soudem považuje za vhodné pro úplnost z obsahu spisu poukázat na zásadní skutečnosti, které z něj

plynou a které korespondují s odůvodněním přezkoumávaného usnesení. Obviněný byl o veřejném zasedání nařízeném na den 8. 9. 2015 v 8.30 hod. vyrozuměn prostřednictvím vzoru č. 7a tr. ř. „vyrozumění o veřejném zasedání“ (srov. Sdělení Ministerstva spravedlnosti ze dne 1. 2. 2002, č. j. 514/2001-org. o vydání vzorů „tr. ř., o. s. ř., k. ř., d. ř.“, doporučených pro použití v trestním a v občanském soudním řízení), který mu byl doručen do vlastních rukou dne 13. 8. 2015 (č. l. 2047). Vyrozuměni byli prostřednictvím vzoru č. 16 tr. ř. dne 11. 8. 2015 i obhájci obviněného J.S., Ph.D., a Mgr. I.T. byli vyrozuměni (č. l. 2047 verte).

31. Podle protokolu o veřejném zasedání konaném dne 8. 9. 2015, které bylo zahájeno v 8.30 hodin, obhájce JUDr. J.S., Ph.D., ústně přednesl omluvu obviněného sdělenou mu předchozího dne, že v důsledku absolvovaného očkování se necítí dobře, a není proto schopen osobní účasti při veřejném zasedání, což v den konání veřejného zasedání ráno i potvrdil s tím, že jde o krátkodobou záležitost v podobě reakce na očkování v souvislosti s jeho humanitární činností. Na základě toho obhájce požádal o odročení veřejného zasedání, protože obviněný na své účasti trvá s tím, že chce navrhovat důkazy a uvést zamýšlená osobní sdělení, a předložil soudu doklady o očkování ze dne 31. 8. 2015 založené na č. l. 2057 až 2061 spisu (č. l. 2062 verte) s tím, že se důsledky tohoto očkování, které sice proběhlo dříve, objevily předcházející den. Z tohoto důvodu předseda senátu v 8. 45 hodin přerušil do 10.00 hodin veřejné zasedání za účelem umožnění obhajobě spojit se s klientem (obviněným) a obstarání lékařské zprávy, s uvedením konkrétních důvodů, které lékaře vedou k závěru, že obviněný není schopen se daného dne dostavit k veřejnému zasedání.

32. V 10.00 hodin bylo ve veřejném zasedání pokračováno a obhájce obviněného sdělil, že během přerušení veřejného zasedání obviněného družka odvezla k lékaři, kde se po chvíli čekání dostal k ošetření s tím, že jakmile bude vyšetření skončeno, zašle na obhájcův telefon lékařskou zprávu. Nato došlo v 10.05 až do 10.37 hodin k dalšímu přerušení veřejného zasedání za účelem vyčkání lékařské zprávy. V tomto přerušení předseda senátu telefonicky od MUDr. J. W., Ph.D., zastupujícího v ten den primářku Kliniky pracovního a preventivního lékařství Fakultní nemocnice O.-P. MUDr. Z. H., Ph.D., zjistil, že po prodělaném očkování jsou pacienti běžně poučováni o tom, že nevolnosti nebo negativní příznaky mohou očekávat do 24, maximálně 36 hodin po očkování, přičemž po týdnu (očkování proběhlo dne 31. 8. 2015) takové účinky lze prakticky vyloučit (č. l. 2064). V pokračovaném veřejném zasedání obhájci obviněného předložili Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti obviněného (č. l. 2055) s tím, že lékařka, jiná potvrzení nevystavuje, může však na žádost soudu zodpovědět nějaké otázky (č. l. 2063 verte).

33. Na základě těchto skutečností předseda senátu po tiché poradě senátu vyhlásil usnesení, že „podle § 263 odst. 4 tr. ř. a contrario bude veřejné zasedání konáno v nepřítomnosti obžalovaného M. S.“ a uvedl podstatné důvody tohoto rozhodnutí (č. l. 2064 verte).

34. V průběhu takto konaného veřejného zasedání obhájci přednesli odvolání v podstatné shodě s jeho písemným vyhotovením založeným ve spise (č. l. 2064 verte), státní zástupce své vyjádření k nim, na které obhájci reagovali, obhájce JUDr. J.S., Ph.D., navrhl výslech svědků L. M. a Z. S., požádal odvolací soud o možnost pro obviněného přednést svou řeč a zúčastnit se, byť odročeného, veřejného zasedání a vyjádřit se k navrhovaným důkazům. Státní zástupce návrhy na doplnění dokazování neučinil (č. l. 2066). Po závěrečné poradě předseda senátu vyhlásil (mimo jiné) usnesení, že důkazní návrhy obhajoby na doplnění dokazování se zamítají (č. l. 2066 verte).

35. Nejvyšší soud s ohledem na popsaný průběh řízení a výhrady, jež obviněný uplatnil, dovolání v této části ve vztahu k důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. neshledal opodstatněným, neboť je patrné, že soud ve svém postupu nepochybil a dal svým vstřícným přístupem maximální průchod právu na přítomnost obviněného u veřejného zasedání, které se řídí speciálním ustanovením § 263 odst. 4 tr. ř., podle něhož v nepřítomnosti obviněného, který je ve vazbě nebo ve výkonu trestu

odnětí svobody, lze veřejné zasedání odvolacího soudu konat jen tehdy, jestliže obviněný výslovně prohlásí, že se účasti při veřejném zasedání vzdává. Z této dikce tedy plyne, že je-li obviněný na svobodě tak, jak tomu bylo v projednávané věci, zákon na soud neklade povinnost z tohoto ustanovení plynoucí. Takovou povinnost nelze dovodit ani z ustanovení § 234 odst. 1, 2 tr. ř., podle něhož se veřejné zasedání koná za stálé přítomnosti všech členů senátu a zapisovatele, a – nestanoví-li zákon něco jiného – není účast státního zástupce a obhájce při veřejném zasedání nutná. Je tak patrné, že toto ustanovení přítomnost obviněného při veřejném zasedání neupravuje a tato není konkrétněji vymezena ani v žádném jiném ustanovení trestního řádu. Řešení otázky, kdy a za jakých okolností je účast obviněného při veřejném zasedání nutná, je možné vyvodit ze smyslu ustanovení § 233 odst. 1 tr. ř. upravujícího přípravu veřejného zasedání a je závislé na tom, zda předseda senátu obviněného o veřejném zasedání pouze vyrozuměl nebo zda jej k němu předvolal.

36. V projednávané věci, jak již bylo výše uvedeno, odvolací soud obviněného vyrozuměl o konání veřejného zasedání vzorem 7a tr. ř., podle jehož textu byl obviněný mimo jiné poučen, že veřejné zasedání se může konat i v jeho nepřítomnosti, avšak že je pro něj důležité, aby se k němu dostavil, a chce-li, aby při veřejném zasedání byly provedeny důkazy, má tuto skutečnost oznámit soudu ještě před veřejným zasedáním a v případě svědků uvést jejich přesnou adresu i to, k čemu mají být slyšeni. Jak Nejvyšší soud z obsahu spisu shledal, obviněný se v přezkoumávané věci tímto poučením neřídil, neboť, pokud pro něj bylo důležité, aby mohl při veřejném zasedání uplatnit své požadavky (k nimž však měl po celé vleklé řízení před soudem a opakovaně i odvolacím soudem dostatek prostoru v předchozích fázích trestního řízení), měl svou účast u něj zajistit, a to tím spíš, kdy mu zdravotní stav, který označoval za velice akutní, dovoloval dostavit se v té samé době, kdy probíhalo veřejné zasedání (v době jeho přerušení) k lékařce jen proto, aby pro soud od ní vyžádal svou omluvu pro veřejné zasedání. Soudu svou údajnou náhlou indispozici, ač ji sděloval den předem obhájci, sám např. faxem či mailem nesdělil, ale ponechal ji až na dobu konání veřejného zasedání, tedy neomluvil se předem. Stejně tak soudu předem neuvedl, které svědky navrhuje nově vyslechnout. I přes tyto skutečnosti odvolací soud v průběhu veřejného zasedání zjišťoval, jaký je jeho skutečný zdravotní stav, bez ohledu na to, že sám účast obviněného u veřejného zasedání za nutnou nepovažoval, neboť by tak byl povinen obviněného k veřejnému zasedání předvolat [k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 2. 2007, sp. zn. 11 Tdo 18/2007 (uveřejněné v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu pod č. 33/2007- T 972)].

37. Ve vztahu k tomu, kdy je možné přítomnost obviněného u veřejného zasedání považovat za nutnou, je potřeba vycházet z obecných principů, mezi něž v trestním právu rozhodně patří zajištění práv obviněného. Tato jsou upravena mimo jiné v ustanovení § 33 odst. 1 tr. ř. Obecně jde o právo, které je i v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) považováno za základní prvek práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb., ve znění č. 41/1996 Sb. a č. 243/1998 Sb.). Také Nejvyšší soud v minulosti např. v usnesení ze dne 11. 9. 2014, sp. zn. 7 Tdo 536/2014, poukázal na závěry Ústavního soudu, že účast potenciálně dotčené osoby na řízení patří mezi důležité záruky ochrany základních práv, protože vytvoření prostoru pro účinné vznesení námitek (v kontradiktorním schématu řízení) nejlépe zajistí ochranu základních práv, jež je z hlediska fair procesu prvotním účelem soudního řízení. Institucionálně garantovaná možnost dotčených osob účinně participovat návrhy a námitkami na soudním procesu patří mezi elementární pravidla soudního řešení sporů a soud nemůže dospět k relevantnímu zjištění bez dodržení základních procesních náležitostí, k nimž je třeba řadit zejména bezprostřednost a ústnost. Tato kritéria vyplývající z postulátu fair procesu je třeba vztáhnout na jakékoliv rozhodování, jímž jsou dotčena subjektivní práva a povinnosti účastníků řízení [srov. nález sp. zn. II. ÚS 828/06 ze dne 6. 2. 2007 (N 26/44 SbNU 309)], o něž právě v trestním řízení jde především.

38. V projednávané věci odvolací soud nepochybil, jestliže shledal, že zdravotní důvod, o kterém

obviněný od počátku prostřednictvím svých obhájců tvrdil, že je důvodem jeho náhlé zdravotní akutní indispozice, a to reakce na očkování, jemuž se podrobil před 8 dny (31. 8. 2015 a veřejné zasedání se konalo 8. 9. 2015), se nezakládá na pravdě, protože vlastním šetřením tuto skutečnost dostatečně ověřil. Navíc obviněný konkrétní důvody, proč mu jeho zdravotní stav nedovoloval dostavit se k veřejnému zasedání, neuvedl a odvolací soud je ani konkrétně nezjistil. Pracovní neschopnost, která byla téhož dne vystavena, není skutečností, která by bez dalšího odročení veřejného zasedání opodstatňovala. Odvolací soud tak při absenci lékařské zprávy a konkrétní diagnózy na základě vlastního šetření v průběhu veřejného zasedání respektoval, že se v rámci omluvy musí jednat o natolik konkrétní a objektivní důkaz, aby z něj bylo možné učinit spolehlivý závěr o tom, že obviněnému byla skutečně z vážných důvodů účast u veřejného zasedání odvolacího soudu znemožněna (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 11. 2005, sp. zn. 8 Tdo 1407/2005, přiměřeně i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2004, sp. zn. 6 Tdo 932/2004, ze dne 17. 1. 2007, sp. zn. 8 Tdo 32/2007, ze dne 27. 10. 2011, sp. zn. 6 Tdo 1211/2011, ze dne 27. 6. 2016, sp. zn. 7 Tdo 527/2016, a další), což se mu však i přes značné úsilí jdoucí nad rámec jeho povinností nepodařilo.

39. Nejvyšší soud, který v postupu odvolacího soudu neshledal pochybení, jen pro úplnost nad rámec uvedeného doplňuje, že odvolací soud správně shledal, že obviněný povinnost řádně a dostatečně důvod své nepřítomnosti doložit nesplnil, a naopak v přístupu obviněného shledal obstrukční chování, jež dovozoval ze všech souvislostí, jak je na straně 5 až 13 rozvedl [srov. přiměřeně nález Ústavního soudu ze dne 25. 9. 1996, sp. zn. III. ÚS 83/96 (N 87/6 SbNU 123), uveřejněný pod č. 293/1996 Sb.]. Přitom je třeba zdůraznit, že ze základního práva na účast při jednání, které je zakotveno v čl. 38 odst. 2 Listiny, a ze základního práva na právní pomoc, které je upraveno v čl. 37 odst. 2 Listiny, nikterak nevyplývá povinnost obecného soudu přizpůsobovat režim řízení a jeho průběh představám a požadavkům účastníka řízení či jeho právního zástupce. Je na orgánech činných v trestním řízení důsledně sledovat účel trestního řízení a vynaložit veškeré úsilí a prostředky, které jsou jim ze zákona k dispozici, aby řádný výkon spravedlnosti nebyl ohrožován. Je v možnostech těchto orgánů, aby v konkrétním případě rozlišily situace, kdy je o odročení žádáno z obstrukčních důvodů, nebo kdy jsou zde jiné závažné důvody, které jsou svojí povahou natolik významné, že by odročení úkonu trestního řízení vedlo k porušení jiného základního práva, např. dalších obviněných v téže věci, případně poškozených, nebo k nenaplnění účelu trestního řízení [srov. nález Ústavního soudu ze dne 30. 4. 2009, sp. zn. II. ÚS 2448/08 (N 106/53 SbNU 331)].

40. Rovněž Nejvyšší soud dodává, že v posuzované věci předseda senátu odvolacího soudu zcela důvodně shledal, že obviněný, který se mohl dostavit k lékařce nikoliv pro ošetření, ale jen, aby pro soud vyžádal potvrzení, zřejmě netrpěl takovými útrapami, jak je jeho obhájci ve veřejném zasedání popisovali, neboť až v této souvislosti ošetřující lékařka obviněnému doklad o pracovní neschopnosti vystavila. Správně proto odvolací soud obviněnému neuvěřil, že nebyl schopen účasti na veřejném zasedání, a proto si obsah jeho sdělení sám telefonicky ověřil od lékaře zastupujícího lékařku MUDr. Z. H., Ph.D., která provedla očkování obviněného, včetně jeho poučení o možných nežádoucích či doprovodných účincích. Vzhledem k učiněným zjištěním rozhodl, že bude veřejné zasedání konat v nepřítomnosti obviněného, za stále přítomnosti obou jeho obhájců. Takový postup plně korespondoval i s tím, jakým způsobem byl obviněný o veřejném zasání vyrozuměn, čímž mu bylo dáno najevo, že lze veřejné zasedání konat v jeho nepřítomnosti, o čemž byl také náležitě poučen. Významné je i to, že odvolací soud při veřejném zasedání neprováděl žádné důkazy, což se způsobem, jímž obviněného vyrozumíval, rovněž korespondovalo (srov. přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 2. 2007, sp. zn. 11 Tdo 18/2007, uveřejněné v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, roč. 2007, sv. 33 pod č. T 972, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. 5 Tdo 749/2002, uveřejněné v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, roč. 2003, sv. 23 pod č. T 517). Z tohoto způsobu vyrozumění bylo tedy možné usuzovat na to, že odvolací soud nepovažoval přítomnost obviněného při veřejném zasedání za nutnou, ale ve smyslu textu

poučení v předmětném „vyrozumění“ toliko za pro něj důležitou [srov. rovněž usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. 5. 2002, sp. zn. 3 To 709/2001 (uveřejněné pod č. 38/2003-I. Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

41. Při takto zjištěných skutečnostech neobstojí ani výhrada obviněného, že chtěl ve veřejném zasedání uplatňovat svou obhajobu, avšak nemohl tak pro svou neúčast učinit, protože obviněný prostřednictvím svých obhájců neuvedl žádné jiné okolnosti než ty, které byly zmíněny v písemném odvolání. Postup odvolacího soudu z uvedených důvodů postrádá jakékoliv prvky překvapivého postoje či postupu [srov. nález tavního soudu ze dne 3. 3. 2005, sp. zn. II. ÚS 329/04 (N 39/36 SbNU 427), a přiměřeně srov. např. nález ze dne 4. 9. 2002, sp. zn. I. ÚS 113/02 (N 109/27 SbNU 213)]. Nejedná se tudíž ani o porušení zásady kontradiktornosti řízení, neboť obviněný měl možnost opakovaně se úkonů trestního řízení osobně zúčastnit a při mnoha hlavních líčeních před soudem prvního stupně i veřejných zasedáních u odvolacího soudu své připomínky a návrhy realizovat, což mu bylo v široké míře umožněno a čehož také využil, neboť byl přítomen drtivé většině hlavních líčení v posuzované věci (viz č. l. 1820, 1854, 1867, atd.). Námitce vznesené obviněným v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. proti postupu odvolacího soudu proto ze všech uvedených důvodů nelze přiznat opodstatnění.

V. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

42. Obviněný námitky podřazené pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. rozdělil do tří okruhů výhrad, a to proti extrémnímu nesouladu, opomenutým důkazům a vůči neuplatnění zásady subsidiarity trestní represe, z nichž však v zásadě jen poslední s označeným odvolacím důvodem koresponduje bezprostředně, kdežto první dvě jen tehdy, odvíjí-li se od nich porušení spravedlivého procesu a z něho vzešlé vadné právní závěry, které pak pro zásadní a extrémní vady v procesních postupech mají kardinální dopad na nesprávnost použité právní kvalifikace. V takovém případě jde o výjimku z obecných pravidel zákonem stanovených v dovolacím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a Nejvyšší soud je povinen zkoumat, zda o takové excesy v přezkoumávané věci jde.

43. Ke všem těmto třem výhradám obviněného soudy obou stupňů vysvětlily, proč se o vytýkané nedostatky nejedná. Jen pro úplnost je vhodné poukázat na strany 9 až 14 přezkoumávaného rozhodnutí odvolacího soudu, který se velmi pečlivě obdobnými námitkami obviněného uplatněnými v rámci jeho odvolání zabýval a v uvedených pasážích s dostatečnou argumentací vysvětlil, proč o uvedené nedostatky nejde. V této souvislosti je vhodné jen předeslat, že odvolací soud neopomenul poukázat na dostatečné odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně v souladu se základními principy vyjádřenými v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. a § 125 tr. ř. a i přes konstatovaný nedostatek v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně ohledně promítnutí délky řízení do ukládaného trestu, jejž napravil sám odvolací soud na straně 13 a 14 přezkoumávaného usnesení, nezjistil žádné rozhodné vady, které by odpovídaly argumentaci obviněného. Neztotožnil se s obviněným ani v tom, že soud prvního stupně upřednostňoval jednu skupinu důkazů před druhou, naopak rozvedl (viz strany 11 a 12 jeho usnesení), že soud prvního stupně se svých povinností plynoucích z § 2 odst. 6 tr. ř. zhostil v souladu s hledisky, která uvedené ustanovení předpokládá. Rovněž ani vady, které by zakládaly tzv. opomenuté důkazy, nezjistil, protože měl za to, že veškeré důkazní prostředky, které soud prvního stupně v opakujících se hlavních líčeních, a to i poté, co jeho předchozí rozsudky byly zrušeny v rámci odvolacího řízení, prováděl s veškerou pečlivostí. Proto, když návrhy obviněného pro nadbytečnost zamítl, vysvětlil, z jakých důvodů tak učinil.

44. Odvolací soud se věnoval i námitce obviněného o nesprávném posouzení povahy trestného jednání, na které pro jeho obchodněprávní problematiku nemělo být aplikováno trestní právo, protože prostředky civilního práva v tomto případě postačily. Své argumenty k této otázce, úzce

související i s délkou řízení a jejím promítnutím do trestu, odvolací soud vyložil zejména na stranách 13 až 14 přezkoumávaného usnesení.

45. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud neshledal v těchto závěrech zejména odvolacího soudu žádné nedostatky nebo vady, když má za to, že se odvolací soud všem těmto obdobným výhradám obviněného věnoval s potřebnou pozorností a důsledností, jen na doplnění k jinak správným závěrům považuje za vhodné uvést následující skutečnosti:

a) K namítanému extrémnímu nesouladu

46. Podle obsahu podaného dovolání jej obviněný spatřoval v tom, že soudy nesprávně vyhodnotily okolnosti, z nichž vyplynuly skutečnosti týkající se faxu, jímž byly vyžádány velké technické průkazy a rovněž v nesprávnosti skutkového závěru o tom, že ze strany vlastníka předmětných motorových vozidel šlo o tzv. optimalizaci nesplácených splátek společností obviněného, což obviněný popíral. Extrémní nesoulad proto obviněný v této souvislosti shledával v tom, že soudy neuvěřily jeho obhajobě, ale upřednostnily jiné důkazy, z nichž vyplynul opak.

47. Nejvyšší soud považuje za vhodné k tomu uvést, že o extrémní nesoulad se v této věci nejedná, protože o ten jde mezi skutkovými zjištěními a právním posouzením věci, je vhodné připomenout, že o něj by se jednalo tehdy, kdyby byly zjištěny a prokázány takové vady a nedostatky, které by svědčily o zásadním zjevném nerespektování zásad a pravidel, podle nichž mají být uvedené postupy realizovány. Jen v takovém případě by mohlo dojít k průlomu do uvedených kritérií vymezujících dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. [srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 2. 2005, sp. zn. III. ÚS 578/04, a nález Ústavního soudu ze dne 20. 9. 2006, sp. zn. I. ÚS 553/05 (N 167/42 SbNU 407)], což může být za situace, že je zjištěna zjevná absence srozumitelného odůvodnění rozsudku, kardinální logické rozpory ve skutkových zjištěních a z nich vyvozených právních závěrech, opomenutí a nehodnocení stěžejních důkazů atp. [viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2000, sp. zn. II. ÚS 215/99 (N 69/18 SbNU 115), dále ze dne 20. 6. 1995, sp. zn. III. ÚS 84/94 (N 34/3 SbNU 257), ze dne 30. 11. 1995, sp. zn. III. ÚS 166/95 (N 79/4 SbNU 255) nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 1. 2004, sp. zn. III. ÚS 376/03 (U 1/32 SbNU 451)].

48. Pokud však není shledán extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními a právním posouzením věci, na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění (§ 2 odst. 5, 6 tr. ř.), poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci procesních, a nikoliv hmotněprávních ustanovení, na něž se zákonem stanovený dovolací důvod vymezený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nevztahuje.

49. S odkazem na závěry, které soudy obou stupňů v přezkoumávané věci učinily, Nejvyšší soud jen připomíná, že hodnocení toho, který ze svědků je věrohodnější, které ze znaleckých vyjádření je přesvědčivější, apod. provádí zásadně obecné soudy, které jsou k tomu díky závaznosti zásad ústnosti a přímosti důkazního řízení nejlépe způsobilé [srov. přiměřeně např. nález Ústavního soudu ze dne 28. 8. 2008, sp. zn. II. ÚS 445/06 (N 149/50 SbNU 311), nález Ústavního soudu ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. I. ÚS 2726/14 (ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu dosud neuveřejněný), či usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 8. 2015, sp. zn. II. ÚS 1576/15].

50. Soudy se v potřebné míře zhostily své povinnosti vycházející z ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., a to nejen skutkový stav věci řádně a bez pochybností objasňovat, ale i provedené důkazy náležitě v souladu se zásadou volného hodnocení provedených důkazů hodnotit. Jejich procesní postup, který je dostatečně a v souladu s podmínkami § 125 tr. ř. vyjádřen v odůvodnění jejich rozhodnutí, je plně v souladu s požadavky § 2 odst. 5 tr. ř., neboť soudy skutkový stav zjišťovaly v zásadě na základě důkazů nepřímých, a to ať svědeckých výpovědí nebo listinných důkazů, a vycházely především ze

skutečností, z nichž bylo možné na vinu obviněného usuzovat. Lze jen připomenout, že trestní řád neobsahuje žádná pravidla, pokud jde o míru a hodnotu důkazů k prokázání určité skutečnosti. Odůvodnění rozhodnutí opřené o skutkový stav zjištěný na základě řetězce navzájem si neodporujících nepřímých důkazů nelze a priori považovat za méně přesvědčivé, než takové, které by vyplývalo z přímých důkazů, a to ani tehdy, bylo-li možno dokazování doplnit ještě o další nepřímé důkazy (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 7. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2228/2012). Je třeba též zdůraznit, že právo na spravedlivý proces nezaručuje jednotlivci přímo nárok na rozhodnutí odpovídající jeho názoru, ale zajišťuje mu právo na spravedlivé soudní řízení, čemuž soudy v posuzované věci dostály, neboť provedly dostatek důkazů za účelem náležitého objasnění skutkového stavu bez důvodných pochybností. Obecné soudy využil plně v souladu se zásadou logiky, prostoru pro uvážení, které umožňuje při rozhodování ve věci přihlédnout ke konkrétním zvláštnostem každého jednotlivého případu, když právě obecný soud je tím soudem, jenž má na mysli ustanovení čl. 40 odst. 1 Listiny, které stanoví, že jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 3. 2011, sp. zn. IV. ÚS 3169/09). Zásadně není porušením presumpce neviny, jestliže obecný soud srozumitelným a logickým způsobem vysvětlí, proč výpovědi svědka či obžalovaného uvěřil či nikoli; rozpory ve výpovědích lze překlenout v rámci hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 6 tr. ř. [srov. přiměřeně usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 7. 2012, sp. zn. III. ÚS 1806/2009 (U 6/66 SbNU 441)], což soudy obou stupňů v projednávané věci důsledně dodržely, a proto Nejvyšší soud neshledal ani v tomto směru porušení zásad fair procesu.

51. Nejvyšší soud se proto nemohl ztotožnit s námitkou obviněného o tom, že právní závěry jsou založeny na extrémním nesouladu mezi skutkovými zjištěními a provedenými důkazy, a v této části jeho dovolání neshledal důvodným.

52. Za extrémní nesoulad mezi zjištěným skutkem a jeho právním posouzením se považují i tzv. opomenuté důkazy, což je kategorie důkazů, které nebyly provedeny nebo hodnoceny způsobem stanoveným zákonem, tj. důkazy, o nichž v řízení nebylo soudem rozhodnuto, případně důkazy, jimiž se soud nezabýval při postupu podle § 5 odst. 6. tr. ř., protože takové důkazy téměř vždy založí nejen nepřezkoumatelnost vydaného rozhodnutí (§ 125 tr. ř.), ale současně též porušení pravidel spravedlivého procesu (čl. 36 odst. 1, 37 odst. 3, čl. 38 odst. 2 Listiny). Za opomenuté důkazy lze považovat i procesní situace, v nichž bylo účastníky řízení navrženo provedení konkrétního důkazu, přičemž návrh na toto provedení byl soudem bez věcně adekvátního odůvodnění zamítnut, eventuálně zcela opomenut, což znamená, že ve vlastních rozhodovacích důvodech o něm ve vztahu k jeho zamítnutí nebyla zmínka buď žádná, či toliko okrajová a obecná, neodpovídající povaze a závažnosti věci [srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 8. 11. 2006, sp. zn. II. ÚS 262/04 (N 208/43 SbNU 323), ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. I. ÚS 118/09 (N 254/55 SbNU 455), či ze dne 18. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 3320/09 (N 60/56 SbNU 643), a další]. Nejedná se však o opomenuté důkazy, jestliže jsou dodrženy všechny podmínky procesního postupu, jak jsou zákonem vymezeny, a soudy tento postup dostatečně odůvodní a vysvětlí v přezkoumávaných rozhodnutích.

53. Tuto výhradu obviněný uplatnil s poukazem na neprovedení výslechu jím navrhovaného svědka Z. S. a svědkyně L. M. a dále v tom, že soudy nehodnotily obsah výpovědí svědků Ing. B. V. a A. H., které soud buď vůbec neprovedl, anebo je zcela ignoroval a neodůvodnil.

54. Z obsahu napadených rozhodnutí a připojeného spisu Nejvyšší soud shledal, že odvolací soud na důkazní návrhy obviněného reagoval, když na straně 10 svého usnesení s poukazem na strany 54 až 57 rozsudku soudu prvního stupně uvedl, že „o skutkových zjištěních nalézacího soudu nemá odvolací soud přes odvolací argumentaci obžalovaného M. S. pochybnosti, k objasnění věci již není třeba žádný z provedených důkazů opakovat nebo provádět důkazy další… Výslech otce obžalovaného M. S. Z. S. a L. M., v podstatě u obou ke stejným skutečnostem, které ve věci vypovídá obžalovaný, nemůže být pro posuzování věci přínosným s ohledem na skutečnost, že v řízení bylo

dostatečně prokázáno objektivními důkazy, jakým způsobem si obžalovaný M. S. vůči vlastníkům a pronajímatelům předmětných vozidel počínal“, když navíc „výpověď L. M. jako svědkyně v této trestní věci byla soudem prvního stupně již provedena, jak to vyplývá i ze strany 29 napadeného rozsudku“. Správným proto shledal hodnotící pasáž rozsudku soudu prvního stupně obsaženou na jeho stranách 54 až 57 korespondující s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř., když „v hodnocení nepominul žádný z provedených důkazů, ani obhajobu obžalovaného, kterou konfrontoval s ostatním důkazním materiálem, pokud s ním byla v rozporu, a uzavřel, zda obžalovanému věří či nikoli“ (viz stranu 11 usnesení odvolacího soudu).

55. Z obsahu napadených rozhodnutí je patrné, že soudy nepominuly obviněným navrhované důkazy způsobem, který by mohl založit kategorii tzv. opomenutých důkazů ve smyslu výše rozvedeného vymezení. V zásadě táž zjištění lze vztáhnout i k výhradě obviněného o extrémním nesouladu, který spatřoval v nevypořádání se s jeho obhajobou a způsobem jejího hodnocení jako nevěrohodné a účelové oproti tvrzení zástupců poškozené společnosti, jakož i dalších svědků.

56. Nejvyšší soud k uvedené námitce obviněného jen pro úplnost připomíná, že Ústavní soud opakovaně zdůrazňuje, že obecné soudy nejsou povinny všechny navrhované důkazy provádět, zejména jde-li o důkazy nadbytečné, duplicitní či irelevantní; soudy jsou však vždy povinny v odůvodnění uvést důvod, proč důkaz nepokládaly za nutné provádět. Z hlediska ústavněprávního přezkumu je významné, zda důkazy, o něž se napadené rozhodnutí opírá, tvoří logicky uzavřený celek a zda odůvodnění napadeného rozhodnutí nenese znaky zřejmé libovůle [srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2012, sp. zn. III. ÚS 1148/09 (N 133/66 SbNU 77)].

b) K subsidiaritě trestní represe

57. Obviněný se v dovolání shodně jako i v podaném odvolání a též i před soudem prvního stupně domáhal své beztrestnosti s odůvodněním, že v jeho případě jde o typický případ, kdy dostačují k uplatnění odpovědnosti vůči obviněnému normy obchodního práva, což vylučuje trestní represi, protože civilněprávní nástroje, které byly využity, byly zcela postačující, když poškozená společnost jejich prostřednictvím dosáhla vydání předmětných vozidel a návěsů.

58. Vzhledem k tomu, že jde o námitku, již obviněný uplatňoval v průběhu celého trestního řízení, soudy na ni reagovaly a v odůvodnění svých rozhodnutí se s ní vypořádaly, lze ve stručnosti poukázat na strany 57 až 58 rozsudku soudu prvního stupně, kde soud odůvodnil svůj závěr, že jde o trestný čin zpronevěry podle § 206 odst. 1, 5 písm. a) tr. zákoníku, a nikoliv o pouze obchodněprávní vztah, a to i přes vývoj obchodněprávních vztahů, k nimž v průběhu celé doby mezi společnostmi Mercedes-Benz CharterWay, DaimlerChrysler a společností Autotransport docházelo. Soud prvního stupně poukázal na to, že obviněný znal od počátku všechny potřebné skutečnosti, zejména to, že vozidla a návěsy, jež měl pronajaté, jsou leasingové společnosti a nikoliv jeho vlastnictvím, a jestliže obviněný podal v měsíci březnu 2007 návrh na vzetí předmětných vozidel do soudní úschovy, stalo se tak již krátce před tím, než došlo k exekučnímu odebrání předmětných vozidel ve dnech 29. 6. 2007 a 23. 7. 2007. Pokud byl obviněným založen účet určený pro splátky na vozidla, peníze na něj uložené obratem vybral. Podle soudu proto šlo o úmyslnou snahu si předmětná vozidla ponechat, což jej vedlo k závěru o nutnosti trestněprávního řešení této věci.

59. Na obdobné námitky obviněného reagoval v rámci odvolacího řízení i soud druhého stupně, který na straně 12 svého usnesení s odkazem na ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku zdůraznil opakovanou snahu vlastníka a pronajímatele vozidel domoci se splátek, která vyústila v to, že dne 25. 1. 2005 požadovali vrácení vozidel, když již nebyla v rámci obchodních možností jiná cesta v podobě jiného produktu, který by povinnost obviněného zajistil. Zmínil též na marnou opakovanou snahu vlastníka výzvami se plnění ze strany obviněného domoci a její vyústění v podání žaloby na vydání vozidel dne

25. 2. 2005, jíž bylo vyhověno rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 8. 2006, sp. zn. 18 Cm 24/2005, a uložením povinnosti obviněnému vozidla vydat. Tento rozsudek nabyl právní moci na základě usnesení Vrchního soudu v Olomouci jako soudu odvolacího ze dne 11. 1. 2007, sp. zn. 8 Cmo 493/2006, jímž byl potvrzen. S konečnou platností byla tato povinnost obviněného spočívající ve vydání vozidel ukončena až usnesením Nejvyššího soudu ze dne 6. 2. 2008, sp. zn. 32 Cdo 1673/2007, jenž dovolání společnosti Autotransport odmítl. Odvolací soud za podstatné považoval i to, že obviněný ani přes tyto bezvýsledné snahy vlastníka vozidla nevrátil, ale naopak je podle počtu ujetých kilometrů zjištěných na těchto vozidlech užíval, a vlastník se jich domohl až tím, že mu byla předána na základě nařízené exekuce. Přisvědčil proto ze všech těchto důvodů, jakož i samotné povahy trestného jednání naplňující všechny znaky zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 5 písm. a) tr. zákoníku, závěrům soudu prvního stupně v tom, že nejde o běžný právní spor založený na obchodněprávních vztazích a řešitelný prostředky civilního práva, ale o závažné trestné jednání. Závažnost činu obviněného spatřoval mimo jiné i v tom, že záměrně bránil majiteli vozidla užívat po dobu více jak dvou let od výzvy k jejich vrácení pro neplnění smlouvy a nejméně po dobu téměř jednoho roku od právní moci soudních rozhodnutí. Smval tedy k vlastnímu obohacení na úkor oprávněných osob. K nápravě obviněného proto nemohly stačit prostředky civilního práva, když však ani vlastní trestní řízení nepřispělo k poučení obviněného a nebylo mu dostatečným varováním, když obžaloba v této věci byla podána již dne 14. 4. 2006 a zabavení vozidel soudní cestou došlo až rok poté. Ze všech těchto i dalších důvodů, jež podrobně odvolací soud rozvedl, závěry soudu prvního stupně o správnosti použité právní kvalifikace, a to včetně závěrů o přímém úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku stvrdil.

60. Nejvyšší soud se s těmito závěry soudů obou stupňů ztotožnil, protože se s ohledem na skutková zjištění, která vzaly za prokázaná, a formální znaky zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 5 písm. a) tr. zákoníku, které důsledně na posuzovaný případ aplikovaly, vypořádaly v potřebné míře a ze všech rozhodných hledisek i s materiálním korektivem společenské škodlivosti ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud shledal správnými závěry a úvahy soudů obou stupňů o nezbytnosti využití trestní represe na projednávaný čin obviněného, který má základ v obchodněprávních vztazích, jež však obviněný nerespektoval, ale zneužil je k obohacení svému nebo své společnosti, jen na doplnění považuje za vhodné doplnit, že soudy obou stupňů tímto postupem respektovaly, že podle § 13 odst. 1 tr. zákoníku je trestným činem protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případě společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Společenská škodlivost není zákonným znakem trestného činu, neboť má význam jen jako jedno z hledisek pro uplatňování zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, nelze ji řešit v obecné poloze, ale je ji třeba zvažovat v konkrétním posuzovaném případě u každého spáchaného méně závažného trestného činu, u něhož je nutné ji zhodnotit s ohledem na intenzitu naplnění kritérií vymezených v § 39 odst. 2 tr. zákoníku, a to ve vztahu ke všem znakům zvažované skutkové podstaty trestného činu a dalším okolnostem případu. Úvaha o tom, zda jde o čin, který s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není trestným činem z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti případu, se uplatní za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty. Kritérium společenské škodlivosti případu je doplněno principem „ultima ratio“, z kterého vyplývá, že trestní právo má místo pouze tam, kde jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné [srov. stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2012 (uveřejněné pod č. 26/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek)].

61. Nejvyšší soud se zřetelem na tento ústavněprávní aspekt posuzoval z hlediska obviněným uplatněných výhrad, jež proti přezkoumávaným rozhodnutím vznesl, uvedené závěry v intencích, na

něž poukázal především odvolací soud, a shledal, že v daném případě byl princip trestání jako prostředku ultima ratio plně brán na zřetel, avšak se správným závěrem, že trestní právo a jeho instrumenty zde byly zcela namístě a opodstatněné, protože požadavek, aby omezení základních práv jednotlivců v důsledku trestních sankcí bylo proporcionální a souladné s účelem trestního práva, soudy v této věci plně akceptovaly. Rozhodně totiž v daném případě nešlo o mimořádné skutkové okolnosti, které by způsobily, že stupeň trestního bezpráví je extrémně nízký, takže nejsou naplněny definiční znaky trestného činu, ale jak soudy správně dovodily, bylo tomu zcela naopak, protože jak orgány přípravného řízení, tak i soudy v postupně konaných hlavních líčeních a veřejných zasedáních shledaly, že škodlivost činu obviněného zjevně zásadním způsobem přesahuje spodní práh trestního bezpráví, a proto nebylo možné aplikovat princip subsidiarity trestní represe [srov. přiměřeně nález Ústavního soudu ze dne 10. 2. 2011, sp. zn. III. ÚS 2523/10 (N 16/60 SbNU 171)].

62. K uvedenému Nejvyšší soud dodává, že oba soudy nižších stupňů se při úvahách o trestnosti vytýkaného jednání zabývaly především jeho občanskoprávní stránkou a jejími občanskoprávními řešeními, které vlastník vozidel DaimlerChrysler využil, a teprve poté, když ani po využití všech obchodněprávních instrumentů nedosáhl toho, aby obviněného coby dlužníka a nájemce pronajaté věci, jenž neplnil své závazky, k jejich plnění donutil, se obrátil s řešením dané problematiky na soudy. I přesto, že civilní soudy opakovaně ve všech soudních instancích rozhodovaly, obviněný svou povinnost nesplnil. Nakonec až na základě nejtvrdšího z možných civilněprávních postupů, a to výkonu soudního rozhodnutí – exekuce došlo k faktickému odejmutí pronajaté věci, kterou si obviněný neoprávněně přisvojil. Stalo se tak však až za dlouhou dobu, a to v průběhu již probíhajícího trestního řízení, takže se poškozenému vrátily značně opotřebené, a tedy i s výraznou ztrátou pro jejich majitele.

63. Mimo zorný úhel obecných soudů nezůstala ani skutečnost vztahující se k délce doby, po kterou probíhal spor týkající se předmětných věcí, jež si obviněný neoprávněně přisvojil, jaké byly vyjednávací pozice obou stran a co všechno strana poškozeného za účelem prosazení svých zájmů učinila. Braly tak na zřetel nejen otázku, že byly marné snahy poškozené vyřešit svou bezútěšnou situaci, a to i za pomoci procesních institutů občanského soudního řízení. Trestní stíhání tak v dané trestní věci nebylo motivováno jen ochranou vlastnických vztahů poškozeného, protože, i když se domáhal a nakonec prostředky ochrany civilního práva, jež byly plně vyčerpány, také domohl vydání jemu náležejících věcí, bylo zcela namístě vést obviněného i k trestní odpovědnosti, neboť vytýkaným jednáním zneužil ve svůj vlastní prospěch obchodněprávní institut leasingu, aby se na úkor vlastníka pronajatých věcích obohatil, čímž naplnil pojmový znak „přisvojení si cizí věci“ obsažený ve skutkové podstatě zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 5 písm. a) tr. zákoníku, který je dán již tím, že pachatel se svěřenou věcí protiprávně naložil v rozporu s účelem, k němuž mu byla cizí věc do pronájmu a tím dočasné dispozice dána [srov. přiměřeně nález Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2012, sp. zn. III. ÚS 1148/09 (N 133/66 SbNU 77)].

64. Ze všech uvedených důvodů Nejvyšší soud považuje závěry soudů obou stupňů v projednávané věci za správné se zdůrazněním, že princip subsidiarity trestní represe (trestní postih jako prostředek ultima ratio) ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku nelze chápat tak, že trestní odpovědnost je vyloučena, když poškozený nebo jiná oprávněná osoba, na jejíž úkor byl trestný čin spáchán, se domáhal nebo domáhala nápravy protiprávního stavu prostředky civilního práva, tzn., že paralelně aplikovala jiný druh odpovědnosti za protiprávní jednání, např. odpovědnost občanskoprávní. Proto není vyloučeno souběžné uplatnění trestní odpovědnosti spolu s jiným druhem odpovědnosti, jestliže pachatel vědomě zneužívá prostředky civilního práva k tomu, aby se na úkor oprávněné osoby obohatil nebo si zajistil jiné výhody, a to způsobením škody či jiné újmy, jíž nehodlá ani za využití prostředků cévního práva dobrovolně plnit. Trestní odpovědnost by byla vyloučena pouze v situacích, kdy uplatněním jiného druhu odpovědnosti lze dosáhnout splnění všech funkcí vyvození odpovědnosti, tj. splnění cíle reparačního a preventivního, a přitom funkce represivní není v daném

případě nezbytná.

65. Soudy nižších stupňů proto nepochybily, jestliže shledaly, že obviněný zjištěným jednáním naplnil po formální stránce všechny znaky skutkové podstaty zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 5 písm. a) tr. zákoníku a že jde i po materiální stránce o uvedený trestný čin, který je závažným a pro společnost škodlivým činem, za nějž bylo obviněnému nutné uložit trest, jak soudy učinily s tím, že pochybení se tyto soudy nedopustily ani při jeho výměře, kdy dostatečně respektovaly všechna rozhodná kritéria pro jeho ukládání ve smyslu § 39 a násl. tr. zákoníku, včetně zásady proporcionality, k níž se přesvědčivě na straně 13 a 14 přezkoumávaného usnesení vyjádřil zejména odvolací soud [k tomu srov. nález Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 554/04 (N 67/36 SbNU 707)].

66. Ze všech těchto důvodů, když Nejvyšší soud v projednávané trestní věci shledal, že soudy obou stupňů na základě zjištěných skutkových okolností řádně posoudily všechny významné procesní i právní otázky, a to z hlediska obviněným vznesených námitek, dovolání obviněného jako celek neshledal opodstatněným. Vzhledem k tomu, že tento závěr mohl učinit na základě napadených rozhodnutí a příslušného spisu, z nichž je patrné, že napadená rozhodnutí ani jim předcházející řízení netrpí vytýkanými vadami, dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- Náhrada škody
- Správní žaloba a trestní rozsudek
- Zajištění věci (exkluzivně pro předplatitele)
- Zastupování zmocněncem (exkluzivně pro předplatitele)
- Slyšení ve vazebním řízení
- Účast obviněného u hlavního líčení
- Nesprávné poučení
- Nepříčetnost obviněného
- Nároky poškozených (exkluzivně pro předplatitele)
- Nemajetková újma, nutná obrana (exkluzivně pro předplatitele)
- Opatrovník (zmocněnec) poškozeného (exkluzivně pro předplatitele)